

111

WWW.UNIBELGRADE

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Број 5.

У БЕОГРАДУ 20. ФЕВРУАРА 1870.

Година III

Изази три
пут у месецу
на 1 табаку.
Претплата се
шаље напред
уредништву
Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 ф. на по
године 30 гр.
или 3 ф. на
три мес.
15 гр. или
1. ф. и 50
новчића.

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЈА.

Издаје и уређује РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА Никола Поповић.

САДРЖАЈ: Уводни чланак. — Катихизија. — Какав је изглед изашта свештенства. — Тинак. Припоказо из Кијева. — Книжевност.

М И С Л И

на нову 1870 годину.

(Свршетак.)

Религија, дакле, наша не само не спречава слободу и слободну мисао, већ напротив служи и потпомаже и саму науку и неприметно позајмљује овој својој божанственој начели. Штета је само у толико, што она није постала општим правилом живота за све, већ многи је још несхваћају као што треба. Ово несхватање даје се лако приметити код простог света. Запитајте нашег сељака, шта он мисли о светом причешћу онда, кад пости, кад се спрема за ово 7 недеља, и шта мисли онда, кад он ту највећу светињу човекова спасења ружи и пеује у речи! Он вам неће ни у првом ни у другом случају одрећи достојанство и значај за човека хришћанина светог причешћа: он ће напротив признати, да је он свагда па и онда то држао за највећу своју светињу. И покушајте да га од тог одлучите, да му забраните приступити к тој светој тајни, он ће видети и себе и сву своју кућу у некој мрцини. Али запитајте га да вам

каже, зашто он у љутини, па често и без љутине, пеује и ружи ту највећу светињу своју, — он ће само оборити очи у земљу и просто прозборити: „па тако сам научио! Ово је више шале ради.“ А није ли ово јасан доказ, да он неразумне, не схваћа изгро вере?! Зар може бити једна ствар и светиња и шала? Зар се може ружити оно, што саставља основ богоспасајем вере наше и у исто време штовати? Но код нашег простог света то иде. Њему се чини да у речи нема никаквога греха, никаквог преступљења. Он је јунак, и тај јуначан дух хоће да распростре дотле, да нема ништа шта би га бар у говору спречило. Он хоће да се с те тачке гледишта, не боји ни какве светиње па ни Бога. Колико смо ми тек пута чули, како неки родитељи слободе у том правцу и своју још нејаку дечицу, наговарајући их да опеују мајци (или и њему самом) закон, пост и т. подобна, исто тако као што птица пркањем и полетом својим из гњезда учи мале птичиће своје, да се ослободе летити. Но први упечатци не остављају лако дете и кад буде зрео муж. . Исто тако опажа се у народу нашем још један, веома замашан порок, који такође произиче из нејасности појма православне вере. Наш народ љуби *правду* и готов је за правду умрети. Но ево невоље што он по кад-кад наопачке тумачи ту правду. Украсти од сиромашка, он зна да је то смртни грех; јер је тиме учињена неправда лицу, од кога се ствар самовласно присвојила; но у красти од каквога богаташа, или туђеверца, нарочито пак од оног, који је сувише штедљив и кога је он ма заштити молио, па му није учинио, — то он не сматра за какав бесчасни поступак, већ као неко само опасно дејство, које при угодном случају није грехота ни извршити. Променити овакав поглед на ствари једне и исте природе, поглед који произиче из нејасних, тамних и замршених појмова о сопствености, поштењу, праведљивости и уопште о *начелима наравствености*, прека је потреба да се у народу нашем шири знање али знање, у духу пра-

вославне вере. Да, ови и други неки мањи пороци још су чести појави у народу нашем јер се вера света још није потпуно са- знала. Но сеоске школе, које се сада скоро свуда заводе и умно- жавају по народу нашем, појасниће мало по мало божанствени закон и распрострањити хришћански морал по народу нашем. Желити је да се те школе не зауставе на једној само пи- смености, — писменос је овде на другоме плану и она није *цел* већ *средство*. Цел њихова нека буде развиће нарав- ствених начела на основу вере..

Неопходна и тврда веза чланова једне државе јесте *је- зик*. Имати један језик у држави, то ће рећи имати леп услов за слогу; и на против гледати га разкомадана на на речнице, то је све једно што гледати узрок неслоге и кавге. Ко би знао и тачно определио, одкуда се у нас — у наро- ду српском изроди овако много разних наречија? По свој прилици још онда, кад ми не бејасмо склопљени у државу, већ живесмо под разним војводама, жупанима и т. под: јер сбијени у мале дружинице, одвојени пространим по- љама и високим горама, постављени према једном војводи или жупану у непријатељски одношај, ми смо морали ство- рити неколико наречија. Нико не воле да говори онако, како говори његов непријатељ, с ким је он у борби; или као његов роб, кога је он покорио. Шта може бити сродније до наречије шумадинско и јерско? Па и ту се шумадинац не радо гледа с јером само зато, што там види друго на- речије у говору. А ово већ није лако и треба да се изглади. С друге стране, језик се дотерује, усавршава, као што се дотерује и у опште усавршава човек у човечанству. Но и овде да се достигне једно опште јединство, треба имати мало боље памети. Свака птица може издавати гласа, но само неким од њих урођена је способност певати; а један славуј надмашује све мелодиом свога гласа. Сваки човек може говорити, но ретки су који имају *дар говора* а још ређи, који имају способност стварати идеале и обла-

чити их у хармоничне, чланораздељене звукове. Ови *ретки*, заштићени промислом, помогнути државом, крче пут целим поколењима. Таквим начином јавља се мало по мало језик бољи, књижевни, који се после развија по свима гранама живота човекова — и постаје језик друштвени, државни. Али нису сви те среће, да могу ићи тако устоце за овим прекрасним језиком вдохновених певаца и предњих људи. Већина остаје острагу и на целе десетке година неможе да сустигне ове прве. Ту је већина нашег простог света па и грађанства. У овој већини чува се и храни благајница првоначелног језика који врло мало прима у се туђих речи и новоскованих. Па зато ми видимо код нас две крајности. Једни из љубави према народности спуштају се у веома ниске сталеже и траже грубе изразе; а други — из страсти према новости и науци прегоне много у ковању нових и у употребењу туђих речи. Природна последица овог раздвојења позната је више или мање свима нама... Прека је потреба да и једни и други попусте у својим крајностима. Нека учени људи обрађују књижеван језик, но нека у исто време незаборављају да им треба тиме користити не само себе већ и прости сталеж. Нека напротив други купе све оно што има у народу, али у исто време незаборављају, да с развјетком народа прека је неопходност развијати мало по мало и језик његов. Ово исто нека се однесе и на наше обичаје.

Српске Катихезе на основу синодалнога катихизиса.

(Од прота Н. Беговића.)

(Продужење.)

Д о г м а т и.

IV.

Саставимо три прста равно — један Бог у три особе — лица: — Сва три су равна. Заклопимо два прста — незнамо Божије тајне. Бог зна све — ми учимо са помоћи божијом.

Развјањање ове задаће.

Дієцо! Ја сам овђе казао: саставимо три прста *равно*.“ Реците ви то сви! — (Катихета покаже на својој руци шта ће рећи „*равно*“; јер то дієца незнаду). Начините и ви равне прсте ваше. Подигни руку ти Јово! ти Стево! ти Глишо! — тако, то је равно, ни један прст дуљи ни краћи; него — зарубљено.

Пазите даље: „*Један Бог у три лица — сва три су равна*.“ Реци ти Душане! — Реците сви то. —

Видите дієцо! И ово је још једно знамење (овђе држи катихета сложена три прста равно, те на то показује.) Ово знамење каже нам, да је један Бог у три лица, а сва три су равна.

(Можете одмах овђе поновити задаћу II, па онда иза тога још један пут доћи на овај предмет.)

Пазите даље: „*Заклопимо два прста — незнамо божије тајне*.“ Реци ти то Огњане! — ти Војне! — ти Светозаре! — Реците сви то! — Добро! Незнамо божије тајне.

Пазите на питање: како наместимо два прста задња? Кажи ти Стево! — ти Перо! — ти Пајо! — Шта незнамо? Кажи Драгутине! — Милутине! — Добро! незнамо божије тајне.

Пазите даље: „*Бог зна све*.“ Реците то сви! — Тако дієцо! Бог зна све. Ми људи незнамо *све*. Ми морамо учити се.

Још пазите: „*Ми учимо са помоћи *вожјијом**.“ Реци то ти Душане! — ти Бранко! — ти Војне! — Реците сви то! — Добро! Ми учимо са помоћи Божијом.

Пазите на питање: Тко зна све? Кажи ти Перо! — ти Јово! — Бог зна све. Што радимо ми?

(Овђе дієца у први мах незнаду одмах одговорити право, зато им катихета још један пут каже:) „*Ми учимо*.“ Дакле што радимо? Кажи ти Милораде! — ти Милићу! — видите дієцо, ми морамо учити.

Пазите іош: Іа сам вама казао: Ми учимо са помоћи Божиом. Дакле тво нам помаже? Са чиом помоћи учимо? Кажу ти Бранко! — ти Светиславе! — ти Драгиша! — Тако дієцо, Бог нама помаже — са помоћи Божиом учимо се.

Іа сам вама казао: Бог іе богат. Бог зна све. Ми ниіесмо богати — ми незнамо све. Ми морамо учити. Ви сте научили код ваши родитеља ходити — іести — пити — говорити. Вас іе учила ваша мати свакога прекрстити се, и — ону лиіепу молитву: „ко има оца и сина и скатаго Духа Аминз.“ Овђе у школи научили сте ви іош више. Тако сам се и іа учио у школи. Видите дієцо, да іе добро іћи у школу!

Дієтиње љубопитство.

Овђе іе сад већ доба, да се сами на ово наше пословање огледамо. И Бог іе се огледао на своі рад, и — оцієњивао би га. „И видѣ Богз, іко добра — и видѣ Богз всѧ, еліка сотвори: и се дшвра зѧло. (1. Моіс. глава 1. стих: 25, 31.) Што се самога начина (метода) тиче, то іамчим іа са моіим дугољетним искуством за ову саму форму. Іа сам оваі моі метод споређивао са најбољим учитељима и одгоитељима европским. И заиста се подудара са законима педагошким. Но іа сам моі успієх оцієњивао свагда по плодовима моіе мале словесне њиве — српске дієчице! Тежња іе моіа овђе дієцу *ослободити* у предіелу српскога стида, и — задовољити урођено *дієтиње љубопитство*. Дієца радо питају! Мотрећи дієцу добро налазимо четири момента за њіова детињства: — плач — смиіање — питање и — жеље. Ова се природна наша своіства миіешаіу од колиіевке и сталца, па већ до поіаса! — Момаштво и дієвоіаштво бори се са жељама... Брак са животним бригаама!.. Тако іе у обште са чоєком. — Доћи ћемо ми редом на свако то доба наше људско. А овђе да огледамо поближе нашу постављену задаћу — *дієтиње љубопитство*.

Радо ћу ја овђе споменути нашега Јована Раића. Овај ваљани Србин наш толико је знао (још у оно његово вријеме!) уважити овај моменат дјечиње нарави, да је он од тога начинио изходну тачку за свој катихисис. Од туда и долази, да у томе „синодалном“ Катихизису највише дјеца питају свога учитеља! Наравски, да то изгледа у тој књиги сасвим катихетички недоследно, и, методички неправилно. Али да је Раић Катихета био, он би заиста дао нама своје оправдање, које би нас измирило са том његовом књигом. — Оволико само узгред, а ми ћемо овђе у течају ове разправе показати, како се може све поред мана синодалнога катихизиса ипак више урадити за нашу дјецу; него ли крити нашу слабост за Раићеве мане!...

Но да пређемо на нашу ствар. Ја сам овђе показао, како се велика шупљина међу кућом и школом попунити може и мора! Ми Србљи заиста не морамо просјачити н. пр. око њемачке књиге, па да нас она научи истом, како врлине из куће полијећу у бијели свијет. То је пусто сјевацање Србину довикивати: „Aus den Häusern ringt die Tugend in die weite Welt hinaus.“ Тако је кокетовање сасвим смјешно! Српска је кућа пуна сваке доброте, то сведоче српске народне песме, приповедке, пословице, загонетке и — већ остали српски обичаји. Ту су наши доводи и докази, које ми незаорно можемо употребити са најбољим успјехом, да нас дјеца наша сваки пут разумјети могу. Ја сам то сретно искусио!

Тако сам ја ради примјера ове напред четири задаће развијао. Ако се показаним начином пазљиво узради са дјецом, онда је добитак велики: дјеца су се сасвим приљубила школи и своме катихети; она су постала право слободна и повјерљива; њихово је љубопитство подхрањено и добило жељну форму. А на обсегу вијеронаука на толико су спремљена, да се на томе темељу даље сретно зидати може.

Но катихета ће најбоље урадити ако сам узима мјеру за постигнути успех а са своје дјеце. Крај свију незгода, које нам школу пометају... крај неприлика тешки, које нам народ немилице гњече, и — однорођавају... крај сваке невоље наше и бједи, опет се даје провирити на постигнути успех. Ја сам ту себе овако задовољавао: ако ли је већи број дјеце с весељем непринуђеним приступао; моје предавање пазљиво пратио и утубио; моје наредбе извршио; — ако су дјеца моја питања међу собом покушавала и, у задаћама се међу собом надтицала; — ако су дјеца оставила своју жељу за науком, и мене ради разјаснења овога или онога предмета збиља запитивала: онда је ту био јасни доказ за непромашени успех!

Наравски, да се катихета мора врло брижљиво чувати да сам свој посао не изквари и оштети. Ред школски нека држи са сваком досљедношћу. Нека долази на свој ред у школу. Дјеца су строга контрола свога учитеља! Ако учитељ шара — онда ће бадава на дјецу викати због таког нечега. Јер дјеца нијесу крива; већ учитељ! Саблазан је — „туђа греота.“ — Добро је дјецу похвалити ако збиља заслуже; а тако исто умерено покарати ако заслуже. Пристрастан учитељ неће никада задобити љубав и повјерење код своје дјеце; већ ће такав назови — учитељ бити свагда само фигурант — и што је још горе, такав ће учитељ нагјерати дјецу на јогунство, лукавство, немар и љеност. А ту је сарањена природна слобода и умиљатост дјечина; те ће и на даље из такове фарисејске школе долазити књижевне утворе — подли створови и — духовни и душевни богаљи и проснијаци!! Неможе ту кукати и викати: „Ослободи нас Боже, од тије деспотичкије школа.“ Већ треба својски прионути око своје деце, те у њима његовати даре Божије, и, тако својски радити на том, да дјеца збиља познаду те даре у себи, па да се њима вјерно и послуже!

Тко разуман знаде даје віеронаука средство за облагорођење діеце, таі неће тражити од катихете, да оваі дебеле књиге набије діеци у главу. Зато опет ја неповлађуіем учитељу, да се он за ово правило распаше, те љеничари. — Ако учитељ не љуби свої позив, и не труди се из своіе властите побуде и родољубља; онда таі учитељ заслужује да се протіера не само из школе, него и из ціелога народа! Ја сам напред казао како се познати даје, ако віеронаука код діеце напредује. Па према добивеном освідочењу ваља хватати све даље и даље у науку.

Ове наше изложене четири задаће требају ако се најсретније ради — скупа катихета и учитељ — најмање три міесеца дана. Ово мислим у чисто српској школи, гђе је учитељска снага сложна и — *своја*! (У туђој школи — наша діеца ће и за по године од самцата катихете толико научити!) У та три міесеца діеца ће уз нови напредни метод, научити читати и писати. Добро, нека је тако; али нетреба діецу натіерати да уче катихизис одма на памет. Нека се чита катихизис читање нег се утврди. Катихета има још доста посла, којим ће себи посао олакшати, кад један пут у веде діецу у књигу.

Ево томе доказа: Ја сам навлаш у II, III, и IV задаћи оставио неке шупљине. Упутио сам само на иконе; али и то није доста. Праздници наши много јаче ударају діеци у очи, него ли и саме иконе. Томе је доба сад већ, да са *новим* предметима подгријемо досадашњи наш рад, и — тако да у сладимо діеци науку! (Продужиће се.)

Каква треба да је наплата нашега свештенства?

Да се дакле запитамо, шта је узрок и ко спречава поправку стања свештеничкога, да ли народ који ове плаћа, или ко други и зашто ли?

„Колико је људи, толико има и ђуди“ вели пословица. Народ је партаисан тако при решавању питања свештени-

чкога, да се незна, коме би се пре ишло на руку, или странци, која је за већу тарифу, или за веће парохије, или за систематичну плату. Таква неслога учинила је то, да и данас свештенство у самој нади животари и бољу судбу чека. Узајамно једна странка другој доказује штетне последице од овог или оног усвојења. Ако би била велика тарифа, веле једни, било би само неслоге у народу и завађе са свештенством, а као и зашто би се бајаги већала, кад свештенство и онако прекрасно живи; сад глоби народ с малом тарифом, а кад буде тарифа већа и глоба мора да порасте, „*девелу гуску петреба мазати*“. „Ако би било веће парохије, говоре други, то би још горе било, и сад једва долазе уредно на свештенство, а како би долазили кад би веће парохије биле, где ће пре да стигне: отишао да оре, а парохијални посао зове га на крштење у једно село, а други у треће или четврто, па ком пре да изврши, кад неможе свуд на време стићи.“ „А кад би се одредила плата, говоре опет трећи, било би и црње, они би били сама господа, којима се не би могло у очи погледати. Кад би који позвао кући на опело он би хоће л неће л, ком дошао, ком недошао, зашто му је плаћено, па му је све једно.“ Такви и подобни разлози могу се свакад чути у народу, који није баш дугачке руке, и који је роб новаца, а то је понајвише по селима и паланчицама, те зато вапај свештенства ненађе одзива ни до данас.

Но сво и веће жалости. Народ као и народ, с његови леђа иде и ово и оно, па му је тешко кад трпети мора; већ свештенство, које сво једну мисао има, требало би да дели, а оно је супротним мислима партаисано. Једни веле: без плате не би ни било могуће свештенству вршити оне обвезе, које по позиву своме, ваљало би да врши, јер само би тако свештенство ослобођено било земљорадње као посла с једне стране који му недоликује а с друге вршењу дужности што га спречује. Други пак веле: да се потреба нашега свештенства другаче намирити неможе, ако се неповиси та-

рифа, или увећају парохије јер народ наш, који поклања до-ста овако, онако ће и више плаћати и опет по обичају по-клањати, што чинили не би кад би плате било.

При писању, писца врста ових, руководило је сопствено иску-ство и убеђење као и уверење већине нашега свештенства, зато ће овде најпре одговорити на примедбе нашега народа и свештенства и такве контрасте изнети у правом облику њихо-вом, као и то, какву би корист знатну имао и народ и држава, кад би се свештенству систематисала одсечна уредна наплата.

Треба ли свештенству стање поправити, нетреба ли? — у позније време добијено је дозвољнога одговора и од стране на-рода и свештенства, но само је разлика у начину те поправке. Између осталог, штампан је прошле године у „Пастиру чла-нак: „Мисли о свештеству,“ од човека чиновника, кога се као и осталог народа тиче наплата свештенства у толико, уколико се и он за парохијанина сматрати може. Сав чла-нак проникнут је жељом, да се свештенству стање поправи. Ал како? само не платом систематичном.

„Свештенство се не смије упоређивати са чиновниш-твом, вели он „ако хоће да неомалоуважи позив свој, јер није црква и канцеларија све једно.“ Да ли свештенство жели да се тек упореди са чиновништвом, те зато тражи плату? И зар плата може да омалоуважи позив свештени-чки? Да ли може плакати онај, кога небоде? Заиста оно су изрази или незнања или ината само, а никако разумног и правог разумевања, и разлога. Несмета плата чиновништву, па зацело не би сметала ни свештенству, да ово боље на-родну судбу дели. Зар се омалоуважава позив свештенички, кад свештеник нема никакве тражбине од народа? Зар се тим омалоуважава позив свештенички кад под платом нема ну-жде, да се завађа с парохијанима, за наплату овога или онога свештенодејства. Кад је свештеник принуђен за плугом гилјати у данашњем положају и с парохијанима кавцити, с једним што му је њиву заорао и прегазио; с другим што

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

му је ливаду закосило и опасао; с овим што му је ову или ону стоку или живину побио; с оним што му какво свештенодіество није платио и т. д. да ли може да проповеда узајамну љубав, да проповеда милостињу, да осуђује среброљубље, да препоручује узајамно поштовање — кад прилике наводе самог њега, да он то престапа и греша? Кад би се ти узроци уклонили, да л би онда омалоуважавао позив свој? Кад би се плата одредила, да ли би онда нужде свештеник имао, да у ове погрешке пада? Док год свештеник мора сам да наплату своју од народа тражи и због ове да се с њиме свађа, дотле не може вршити позив свој. Док год свештеник од земљорадње живи, стоку пати и томе подбна те је умешавини с народом са сваке стране, дотле ће бити у вечитој завади. Дотле ће се гледати на свештенике као народне глобације и богаташе. Пословица нам то најјасније трди: „са својим једи и пиј, али немај никаква рачуна.“ У таквом дакле положају, хоћели боље по коју год страну бити, или по народ или по свештенство, ако би се или тарифа повисила или парохије повећале, и хоћели свештеник одговарати цели којој је намењен? Само једина систематична плата у стању је начинити љубазан народ и љубљене свештенике, па ће тек глас свештеников жељеног успеха добити. Но можда то чиновник, кад каже, да црква и канцеларија није све једно — говори из плашње, да не би свештенство ушло у ред чиновништва, па би мисли, ови изгубили важности оне, коју уживају — ако се број чиновништва са свештенством увећа, или да би чиновништва мршавија плата била, кад би се и свештенство из државне касе плаћало. Ако је оно прво, нека каже па каквој су сметњи садањи плаћени свештеници чиновницима при конзисторијама, свештеници и професори и други. Да ли може који коме на досади бити само зато, ако подједнако име чиновништва носи, кад по своме опредељењу, само оно врши за чим је? А ако је оно друго, онда треба знати да оно што би народ пла-

као по тарифи то ће плаћати одсеком о порезу, из које би се суме свештеници наплаћивали, па онда може ли бити на сметњи свештенство чиновништву? (Продужиће се.)

Правило прве недеље великог поста, или недеље православна 1. Марта.

Г Л А С П Е Т И.

На вечерњи.

На Гди воззкахз стихире на 10: из осмогласника на 6. и из триода на 4; слава из триода на реду, *и нише* богородичен прва гласа: из осмогласника. На стиховње: стихире из осмогласника, слава из триода на реду, *и нише* богородичен: *Ў чѣдесе новаго: По трисвіатом: тропар воскресен слава* из триода: *Пречистомѣ твоємѣ: и нише* богородичен: *Вса паче: —*

На іутрењи.

На Богз Гдѣ: тропар воскресен двапут, слава из триода, *и нише* богородичен као и на вечерњи, и пр: по свом реду до еванђеља. Еванђеље воскресно 5-то од Луке, зач: 113-то, и пр: као и прошле недеље до катавасіе. Катавасіа: *Моря чермнѣю: из ирмолоѣніе; свіетилен воскресен 5-ти: Животъ и пѣть: (в: осмогласник на краіу), слава: Взыграйте, восплащите: и нише: Орѣжіа нынѣ* из триода. На хвалите: стихире из осмогласника 4. и из триода: *Моѣсей ко времѣ: и нише* Превлагословена *ѣси: славословіе велико* и тропар воскресен: *Днесъ спасеніе:*

На литурѣи.

Блажена осмогласника на 4. и триода песма 6-та на 4; после входа: тропар воскресен: *Собезначалное слово: из триода, слава и нише* кондак триода: *прокимен: Благословенъ ѣси: апостол ко Іевреіем, зач: 329-то од половине а еванђеље од Іоана, зач: 5-то. Литурѣиа великог Василија; место Достойна поіа се: Ў тѣвѣ радѣтса: а причастен: Хвалите и Радѣйтса* *пракедніи: —*

(Продужиће се.)

Тош іедан нови доказ дође нам до руке, којим видимо оно симпатично гостопримство од стране велике Русије према нашем г. Митрополиту Михаилу приликом недавног његовог бављења у Русији. Ово дана добио је он диплому од збора духовне кијевске академије, којом га тај научни завод поздравља за почетног члана свог високог научног завода. Ми држимо да ће наши читаоци бити ради да од речи до речи чују како писмо Ректора поменуте академије којом му ту диплому спроводи, тако и саму диплому на звање почетна члана, која је на пергамену величанствено штампана и оправљена; па зато оба документа од речи до речи предајемо јавности.

Високопреосвештени Владико,

најмилостивији Архипастору и Оче!

По налогу Савета Кијевске духовне академије шаљем вашем високопреосвештенству диплому на звање почасна члана академије, а уз то молим за ваш архипастирски благослов, како за се тако и за академију.

Гајећи осећаје синовња поштовања, и савршене преданости остаћу вазда

Вашега Високопреосвештенста, најмилостивијега Архипастира и Оца

покорни слуга.

Ректор академије Архимандрит

ФИЛАРЕТ.

Кијеву

12. Јануара 1870 год.

№ 4

Въ благополучнѣйшее царствованіе
всепресвѣтлѣйшаго, Самодержавнѣйшаго, великаго Государя

АЛЕКСАНДРА НИКОЛАЕВИЧА

Императора и Самодержца всероссийскаго
и прочая, и прочая, и прочая...

Сокѣтъ Кіевской Духовной Академіи
по случаю празднованія пятидесятилѣтнаго Юбилея
Академіи;

къ общему Собраніи своему 1-го Октября 1869 года,
желая выразить свое глубокое уваженіе къ высокимъ за-
слугамъ отечественной церкви и плодотворной ревности о
духовномъ просвѣщеніи Сервскаго народа

Высокопреосвященнѣйшаго МИХАИЛА Митрополита Серв-
скаго и Архіепископа Бѣлградскаго

избралъ его

Къ почетные члены кіевской духовной Академіи.

Ректора кіевской Духовной Академіи,
ординарный профессоръ

Архимандритъ ФИЛАРЕТЪ.

Кіевъ Декабря 31.

1869. года.

(Следую подписанію три помощника Ректора и Секретара)

К Н Ы И Ж Е В Н О С Т .

Ово дана изашла је књижица под назовом

ПОУЧЕЊЕ МАТЕРИ

О воспитану мале дече у вери.

(Трошком фонда почив. Архимад. Самуила у корист фонда свештеничког).

Она обара по најпре оне лажне мисли познатог Педагога Русоа,
који у својој теоріји доказиваше, да не треба деци и у опште млада-
ћима говорити ништа о Богу и божњим својствима до њиховог пу-
нољетства, док ова не би доспела до разумне моћи мишљења, спо-
моћу чега, по његовом мњењу, тек може се што поњати и разми-
шљавати о Богу, а доказује да далеко пре ове душевне моћи има
у природи детињој нешто друго, које педагог не сме изоставити ни
пропустити из вида, — да има *нагон* природни, религиозни, без

кога разум доцније нити би могао, нити би умео ући у област божанствених ствари, почем не би имао зато потребних дата. „Ма како да је таван и неопредељен овај религиозни *нагон* у души детињој, вели се у тој књижници на једном месту, опет је очигледно, да га треба развијати од првог тренутка, како се он почне јављати. Са овим нагоном мора се педагог бавити онако исто као и са осталима. Пренебрегавати га то би било толико, колико и убијати. И ко зна, да ли га не убија сувишно и прекомерно развиће других душевних начела човечије природе? А то је познато, да ако се једном умртви, да га онда неће бити у стању да оживи ма и која сила људска. Огањ овог небеског нагона далеко је од нас: он је на висини небеској. Па зато врло вешто ваља пазити на појав ове прве искре. Њу ваља распаљивати оним предметима, који су кадри да је развију, чаравно ако желимо, ако хоћемо да она доцније постане оним јарким пламеном, светлошћу, која нам светли у сред помрчине, сагрева у сред ладноће, обдржава у вртлогу овог света.“

„Па зар ово најсрећније време детињства ми да пропустимо? Зар да га не употребимо као најугодније за развиће своју ових узвишених упечатљења? И у које би друго време ми кадри били да попуњимо детету оно, што смо пропустили у своје време? Живот наш тек онда може бити у пуном свом цвету, тек онда може изаћи на видик са пуном својом лепотом, кад се он све-страно развија у свима својим појавама“..

Књижница ова може се добити у књигопродавници Валожића и кошта само 1 грош. Ми је препоручујемо васпитатељкама и мајкама у опште.

Ишла је ово дана и дошла у Србију на руском језику књижница под насловом „*посвѣтѣніе воскресенскаго, новогі Јерусалимъ именуемаго, монастыря высокопреосвященнымъ Михаиломъ Митрополитомъ Сербскимъ*“ (16 Октомбра 1869 те године.)

Она говори у опште о оној свечаности, о оној радости, коју су уживали становници те околине видећи Јерарха српске цркве, како у једној форми, у једном духу са русима служи божанственој службу у њиховом храму и прориче велику будућност словенског народа ако се овај започетим правцем и даље буде обличавао, па у заједница своју судбу удешава. Књижница ова може се добити у двору нашег г. Митрополита.

П О П Р А В К А.

У прошлом броју у огласу *Руско-Српског* речлика подкрала се ова погрешка: у место предплата се шаље А. Маријановићу секретару у министарству унутрашњих дела, треба читати А. Маријановићу *чиновнику главне контроле*, као што је и у предлогу његовом казано.